

Ιστορία του Πόντου, Λαογραφία,

Καταγραφές & Έρευνα - Kotsari.com

ην 30^η Ιανουαρίου εκάστου έτους τιμάται η μνήμη των Αγίων Τριών Μεγάλων Ιεραρχών και Οικουμενικών διδασκάλων, Βασιλείου του Μεγάλου, Ιωάννου του Χρυσοστόμου

και Γρηγορίου του Θεολόγου.

Ο λαός τους ονομάζει και “Τρεις Άρχοντες” και την ημέρα της μνήμης τους εορτάζουν ο Αρχοντής και η Αρχόντω (Αρχοντούλα).

Οι κάτοικοι του χωρίου Χόψα της Χαλδίας ζητούσαν τη βοήθεια του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου στην εξεύρεση χαμένου ζώου ή προβάτου που αποπλανήθηκε

απ την αγέλη ή το ποίμνιο κατά την επιστροφή του κοπαδιού απ τη βοσκή. Η σχετική επίκληση ήταν έμμετρη για το “δέσιμο” του λύκου :

« Αέννες ο Χρυσόστομον είχεν ζά και πρόατα,
σην αυλήν εβόσκιζαν,
εκοιμέθεν, είχεν ατα,
εκοιμίστεν εχάσεν ατα.
Ε, κυρά Μαγδαλενή και το κείται σο κουνίν,
άρκον κι' αρκόπουλον, ο λύκον κι' ο λυκόπουλον,
τ' Αέρ' το κλειδίν σο στόμαν ατ' »

Μετάφραση :

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος είχε βόδια και πρόβατα και τ' άφησε να βόσκουν στην αυλή. Έπεσε να κοιμηθεί και τα είχε, αποκοιμήθηκε και τα έχασε.

Ε ! κυρά Μαγδαληνή, αυτό που βρίσκεται στην κούνια, είτε αρκούδα είτε αρκουδόπουλο, είτε λύκος είτε λυκόπουλο, του Αγίου Γεωργίου το κλειδί να κλείσει το στόμα του.

Έτσι πίστευαν ότι θα δενόταν το στόμα του λύκου ή της αρκούδας και την άλλη μέρα θα έβρισκαν σώα τα ζώα τους.

Οι τρεις Ιεράρχες καθιερώθηκαν επίσημα ως προστάτες της παιδείας απ το Ελληνικό κράτος το 1843 με επετειακούς εορτασμούς σε όλα τα σχολεία όλων των βαθμίδων.

Στον Πόντο, ο οποίος ακολούθησε την Ελλάδα στην καθιέρωση αυτή, η ημέρα αυτή είχε ιδιαίτερο και πανηγυρικό χαρακτήρα και εορταζόταν με μεγαλοπρέπεια και λαμπρότητα.

Όλοι οι κάτοικοι των πόλεων, κωμοπόλεων αλλά και των χωριών θα εκκλησιαζόντουσαν απαραίτητα την ημέρα αυτή.

Στο χωριό Χάρσορα του Πόντου, συνήθως μετά τη θεία λειτουργία, όλο το εκκλησίασμα ξεκινούσε για το σχολείο.

Μπροστά πήγαιναν τα εξαπτέρυγα, ο δίσκος των κολλύβων, ο ιερεύς με τα άμφια

του και κατόπιν οι έφοροι, οι δάσκαλοι με τους μαθητές τους, οι επίτροποι και όλοι οι κάτοικοι του χωριού.

Ακολουθούσε η τελετή στη μεγάλη αίθουσα του σχολείου όπου ο ιερέας ευλογούσε τα κόλλυβα, ο δάσκαλος εκφωνούσε τον πανηγυρικό λόγο της ημέρας, οι μαθητές έψαλλαν το τροπάριο

των τριών Ιεραρχών και στη συνέχεια τραγουδούσαν και άλλα εθνικά τραγούδια.

Κατόπιν, δύο μέλη της σχολικής επιτροπής και ο ταμίας, έβγαζαν τον δίσκο, στον οποίο ο κάθε χωριανός προσέφερε είτε χρήματα είτε άλλα αντικείμενα αξίας, συναγωνιζόμενοι μάλιστα για το

ποιος θα προσφέρει το κάτι παραπάνω, μιας και το σύνολο των προσφορών προοριζόταν για την ενίσχυση των σχολείων, την πληρωμή των δασκάλων και την αποτροπή του αναλφαβητισμού.

Στα Κοτύωρα, η γιορτή ονομαζόταν “Των Τριών Ιεραρχών” ή “Των Τριγίων”

Η ημέρα αυτή ήταν μεγάλη θρησκευτική και εθνική γιορτή. Αφού ετελείτο επίσημο μνημόσυνο στους Τρεις Ιεράρχες, στο τέλος μοίραζαν τα κόλλυβα και έβγαине ο δίσκος όπου ο καθένας προσέφερε τον οβολό του.

Όλα τα έσοδα προσφέρονταν στην ενίσχυση των σχολείων. Επακολουθούσε μεγάλη σχολική γιορτή με πανηγυρικό, εθνικοθρησκευτικό και εκπαιδευτικό περιεχόμενο, όπου οι μαθητές τραγουδούσαν

πατριωτικά τραγούδια, απαγγέλλοντας ποιήματα και χορεύοντας Ελληνικούς χορούς. Αυτή η γιορτή των γραμμάτων ήταν η αφορμή για την τόνωση του πατριωτικού φρονήματος.

Στη Κορόνιξα η σχολική εφορεία οργάνωνε πάνδημη τελετή γραμμάτων η οποία εκτός των άλλων, αποσκοπούσε στην τόνωση της φιλομουσίας των κατοίκων της. Συγκινητική ήταν η

άμιλλα και η γενναιοδωρία των κατοίκων.

Στη Ελλάδα μετά την καταστροφή του 1922 και ιδιαίτερα στο σωματείο “Παναγία Σουμελά” στη Θεσσαλονίκη από το 1975 και έπειτα καθιερώθηκε ο εορτασμός της επετείου μνήμης

των Τριών Ιεραρχών κατά το τυπικό του Φροντιστηρίου Τραπεζούντος. Αυτή η εορτή των γραμμάτων καθιερώθηκε να εορτάζεται κάθε χρόνο σε άλλη πόλη -

πρωτεύουσα νομού

της Βόρειας Ελλάδας για τη βράβευση των αριστούχων μαθητών, ενός απ όλα τα σχολεία του νομού.

Πηγή: kotsari.com